Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 18. junija 2020*

„Predhodno odločanje – Državljanstvo Unije – Direktiva 2004/38/ES – Členi 5, 10 in 20 – Pravica do vstopa za državljana tretje države, ki je družinski član državljana Unije, v državo članico – Dokaz o taki pravici – Posest dovoljenja za prebivanje družinskega člana državljana Unije – Posest dovoljenja za stalno prebivanje“

V zadevi C-754/18,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (upravno in delovno sodišče v Budimpešti, Madžarska) z odločbo z dne 21. novembra 2018, ki je prispela na Sodišče 3. decembra 2018, v postopku

Ryanair Designated Activity Company

proti

Országos Rendőr-főkapitányság,

SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi A. Prechal, predsednica senata, L. S. Rossi, sodnica, J. Malenovský (poročevalec), F. Biltgen in N. Wahl, sodniki,

generalni pravobranilec: M. Szpunar,

sodna tajnica: C. Strömholm, administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 5. decembra 2019,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za Ryanair Designated Activity Company A. Csehó, Á. Illés, Á. Kollár in V. Till, ügyvédek,

– za madžarsko vlado M. Z. Fehér, M. M. Tátrai in Zs. Wagner, agenti,

– za češko vlado M. Smolek, J. Vláčil in A. Brabcová, agenti,

– za grško vlado L. Kotroni, agentka,

– za Evropsko komisijo E. Montaguti, Zs. Teleki in J. Tomkin, agenti,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 27. februarja 2020

* Jezik postopka: madžarščina.

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 5, 10 in 20 Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2004/38/ES z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki spreminja Uredbo (EGS) št. 1612/68 in razveljavlja Direktive 64/221/EGS, 68/360/EGS, 72/194/EGS, 73/148/EGS, 75/34/EGS, 75/35/EGS, 90/364/EGS, 90/365/EGS in 93/96/EEC (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 5, str. 46) ter člena 26 Konvencije o izvajanju Schengenskega sporazuma z dne 14. junija 1985 med vladami držav Gospodarske unije Beneluks, Zvezne republike Nemčije in Francoske republike o postopni odpravi kontrol na skupnih mejah (UL 2000, L 239, str. 19), ki je bila podpisana v Schengenu 19. junija 1990 in je začela veljati 26. marca 1995 (v nadaljevanju: KISS).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbo Ryanair Designated Activity Company (v nadaljevanju: Ryanair) in Országos Rendőr-főkapitányság (splošna policijska uprava, Madžarska) zaradi globe, naložene tej družbi.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 2004/38

3 V uvodnih izjavah 5 in 8 Direktive 2004/38 je navedeno:

„(5) Pravica vseh državljanov Unije do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic bi morala biti zagotovljena tudi njihovim družinskim članom, ne glede na državljanstvo, če naj bi se uresničevala v objektivnih pogojih svobode in dostojanstva. […]

[…]

(8) Da bi se olajšal prosti pretok družinskih članov, ki niso državljani države članice, bi morali biti tisti člani, ki so že pridobili dovoljenje za prebivanje, izvzeti iz zahteve po pridobitvi vstopnega vizuma v smislu Uredbe Sveta (ES) št. 539/2001 z dne 15. marca 2001 o seznamu tretjih držav, katerih državljani morajo pri prehodu zunanjih meja imeti vizume, in držav, katerih državljani so oproščeni te zahteve [(UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 4, str. 65)] ali, če ustreza, iz veljavne nacionalne zakonodaje.

[…]“

4 Člen 3 Direktive 2004/38, naslovljen „Upravičenci“, ki je v poglavju I te direktive, naslovljenem „Splošne določbe“, v odstavku 1 določa:

„Ta direktiva se uporablja za vse državljane Unije, ki se preselijo ali prebivajo v državi članici razen v tisti državi, katere državljani so, in za njihove družinske člane […], ki jih spremljajo ali se jim pridružijo.“

5 Člen 5 navedene direktive, naslovljen „Pravica do vstopa“, ki je v poglavju II te direktive, naslovljenem „Pravica do izstopa in vstopa“, določa:

„1. Brez vpliva na določbe o potnih listinah, ki se uporabljajo pri nadzorih državne meje, države članice dovolijo državljanom Unije vstop na njihovo ozemlje z veljavno osebno izkaznico ali potnim listom ter dovolijo družinskim članom, ki niso državljani države članice, vstop na njihovo ozemlje z veljavnim potnim listom.

Od državljanov Unije se ne sme zahtevati nobenega vstopnega vizuma ali enakovrednih formalnosti.

2. Družinski člani, ki niso državljani države članice, morajo imeti samo vstopni vizum v skladu z Uredbo [št. 539/2001] ali, če ustreza, z nacionalno zakonodajo. Za namene te direktive so družinski člani, ki imajo veljavn[o] dovoljenje za prebivanje, navedeno v členu 10, izvzeti iz zahteve po vizumu.

[…]“

6 Poglavje III te direktive, naslovljeno „Pravica do prebivanja“, med drugim zajema člene 7, 9 in 10 te direktive.

7 Člen 7 Direktive 2004/38, naslovljen „Pravica do prebivanja za več kot tri mesece“, določa:

„1. Vsi državljani Unije imajo pravico prebivati na ozemlju druge države članice v obdobju, daljšem od treh mesecev če:

[…]

2. Pravica do prebivanja, predvidena v odstavku 1, se razširi na družinske člane, ki niso državljani države članice in ki spremljajo ali so se pridružili državljanu Unije v državi članici gostiteljici […].

[…]“

8 Člen 9 te direktive, naslovljen „Upravne formalnosti za družinske člane, ki niso državljani države članice“, v odstavku 1 določa:

„Države članice izdajo dovoljenje za prebivanje družinskim članom državljana Unije, ki niso državljani države članice, kadar je predvideno obdobje prebivanja daljše od treh mesecev.“

9 Člen 10 navedene direktive, naslovljen „Izdajanje dovoljenja za prebivanje“, v odstavku 1 določa:

„Pravica do prebivanja družinskih članov državljana Unije, ki niso državljani države članice, se dokaže z izdajo listine, imenovane ‚dovoljenje za prebivanje družinskega člana državljana Unije‘ in sicer najpozneje v šestih mesecih od datuma vloge. […]“

10 Poglavje IV te direktive, naslovljeno „Pravica do stalnega prebivališča“, med drugim zajema člena 16 in 20 te direktive.

11 Člen 16 Direktive 2004/38, naslovljen „Splošno pravilo za državljane Unije in njihove družinske člane“, v odstavkih 1 in 2 določa:

„1. Državljani Unije, ki zakonito prebivajo nepretrgano pet let v državi članici gostiteljici, imajo pravico do stalnega prebivališča v tej državi. […]

2. Odstavek 1 velja tudi za družinske člane, ki niso državljani države članice in ki zakonito prebivajo z državljanom Unije v državi članici gostiteljici nepretrgano pet let.“

12 Člen 20 te direktive, naslovljen „Dovoljenje za stalno prebivanje za družinske člane, ki niso državljani države članice“, v odstavkih 1 in 2 določa:

„1. Države članice izdajo družinskim članom, ki niso državljani države članice in so upravičeni do stalnega prebivališča, dovoljenje za stalno prebivanje v šest mesecih od predložitve vloge. Dovoljenje za stalno prebivanje se samodejno obnovi vsakih deset let.

2. Vloga za izdajo dovoljenja za stalno prebivanje se predloži pred iztekom veljavnosti dovoljenja za prebivanje. […]“

KISS

13 Naslov II KISS, „Odprava kontrol na notranjih mejah in gibanje oseb“, med drugim zajema poglavje 6, ki se nanaša na „spremljajoče ukrepe“ sistema, ki ga določa. To poglavje je sestavljeno iz enega samega člena, to je člena 26, ki v odstavku 1(b) in odstavku 2 določa:

„1. Pogodbenice se v skladu z obveznostmi, ki izhajajo iz njihovega pristopa k Ženevski konvenciji o statusu beguncev z dne 28. julija 1951, kakor je bila spremenjena z Newyorškim protokolom z dne 31. januarja 1967, zavezujejo v svojo nacionalno zakonodajo vključiti naslednja pravila:

[…]

(b) Prevoznik mora sprejeti vse potrebne ukrepe, da zagotovi, da ima tujec, ki ga je pripeljal po zračni ali morski poti, potrebne potne listine za vstop na ozemlja pogodbenic.

2. Pogodbenice se v skladu z obveznostmi, ki izhajajo iz njihovega pristopa k Ženevski konvenciji o statusu beguncev z dne 28. julija 1951, kakor je bila spremenjena z Newyorškim protokolom z dne 31. januarja 1967, in v skladu s svojim ustavnim pravom obvezujejo uvesti kazni za prevoznike, ki na njihova ozemlja iz tretje države po zračni ali morski poti pripeljejo tujce, ki nimajo potrebnih potnih listin.“

Madžarska ureditev

14 Člen 3(2), (3) in (4) szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi I. törvény (zakon št. I iz leta 2007 o vstopu in prebivanju oseb, ki imajo pravico do prostega gibanja in prebivanja) z dne 18. decembra 2006 (*Magyar Közlöny* 2007/1) v različici, ki se uporablja za spor o glavni stvari, določa:

„2. Družinski član, ki je državljan tretje države in spremlja državljana [Evropskega gospodarskega prostora (EGP)] ali madžarskega državljana ali ki se pridruži državljanu EGP ali madžarskemu državljanu, ki prebiva na ozemlju Madžarske, lahko vstopi na madžarsko ozemlje, če ima veljavno potno listino, izdano v predhodnih desetih letih, ki velja še vsaj tri mesece po predvidenem datumu odhoda, in – če ni drugače določeno v aktu prava [Unije], ki se neposredno uporablja, ali v mednarodni konvenciji – veljavni vizum, na podlagi katerega ima pravico do predvidenega prebivanja, ki ni daljše od 90 dni v obdobju 180 dni (v nadaljevanju: predvideno prebivanje, ki ni daljše od 90 dni).

3. Na ozemlje Madžarske lahko kot družinski član, če ima veljavno potno listino, izdano v predhodnih desetih letih, ki velja še vsaj tri mesece po predvidenem datumu odhoda, in – če ni drugače določeno v aktu prava [Unije], ki se neposredno uporablja, ali v mednarodni konvenciji – veljavni vizum, na podlagi katerega ima pravico do predvidenega prebivanja, ki ni daljše od 90 dni, vstopi tudi katera koli oseba, ki je državljan tretje države.

[…]

4. Osebe iz odstavkov 2 in 3 lahko vstopijo na ozemlje Madžarske brez vizuma, če imajo listino, ki dokazuje pravico do prebivanja, določeno s tem zakonom, ali dovoljenje za prebivanje, ki ga je izdala država pogodbenica Sporazuma o [EGP] državljanu tretje države, ki je družinski član državljana EGP.“

15 Člen 69(1) in (5) harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény (zakon št. II iz leta 2007 o vstopu in prebivanju državljanov tretjih držav) z dne 18. decembra 2006 (*Magyar Közlöny* 2007/1) v različici, ki se uporablja za spor o glavni stvari, določa:

„1. Kateri koli prevoznik, ki državljana tretje države prepelje na ozemlje Madžarske po zračni ali plovni poti ali na redni cestni liniji oziroma ki ga prepelje prek madžarskega ozemlja proti drugi namembni državi, mora pred prevozom zagotoviti, da ima državljan tretje države za vstop ali tranzit veljavno potno listino in po potrebi veljavni vizum, na podlagi katerega ima pravico do prebivanja, ki ni daljše od 90 dni.

[…]

5. Kateremu koli prevozniku, ki ne izpolni obveznosti na podlagi odstavka 1, se naloži plačilo upravne globe, katere znesek je določen v posebnih predpisih.

[…]“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

16 Letališka policija je 9. oktobra 2017 na letališču Liszt Ferenc v Budimpešti (Madžarska) opravila nadzor nad potniki na letu iz Londona (Združeno kraljestvo). Ob tem je ugotovila, da eden od potnikov, ki je bil ukrajinski državljan, imel pa je nebiometrični potni list ter dovoljenje za prebivanje družinskega člana državljana Unije, ki ga je izdalo Združeno kraljestvo Velika Britanija in Severna Irska v skladu s členom 10 Direktive 2004/38 – vendar ki je bilo pozneje razveljavljeno – in veljavno dovoljenje za stalno prebivanje, ki ga je prav tako izdalo Združeno kraljestvo v skladu s členom 20 te direktive, ni imel vizuma.

17 Ker je policija menila, da ta potnik zato nima vseh potnih listin, potrebnih za vstop na madžarsko ozemlje, mu vstopa ni dovolila in je družbo Ryanair pozvala, naj ga preusmeri nazaj v London. Poleg tega je menila, da družba Ryanair kot prevoznik ni sprejela ukrepov, ki bi jih morala sprejeti za zagotovitev, da ima navedeni potnik potrebne potne listine, in je zato tej družbi naložila globo v višini 3000 EUR.

18 Družba Ryanair je v okviru tožbe, ki jo je zoper ta sklep vložila pri Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (upravno in delovno sodišče v Budimpešti, Madžarska), trdila, da je bilo zadevnemu potniku na podlagi člena 5 Direktive 2004/38 dovoljeno vstopiti na madžarsko ozemlje brez vizuma, ker je imel dovoljenje za stalno prebivanje, ki ga je izdalo Združeno kraljestvo na podlagi člena 20 te direktive. Glede tega je družba Ryanair najprej trdila, da se v skladu s členom 5 navedene direktive izvzetje iz vizumske obveznosti, ki jo ta člen določa, sicer res pogojuje z zahtevo po tem, da ima državljan tretje države dovoljenje za prebivanje družinskega člana državljana Unije v skladu s členom 10 iste direktive, vendar se lahko dovoljenje za stalno prebivanje izda samo osebi, ki je pred tem že pridobila prvonavedeno dovoljenje. Iz navedenega je izpeljala, da sistematična razlaga zadevnih določb privede do ugotovitve, da izvzetje iz vizumske obveznosti obstaja tudi v primeru, ko ima državljan tretje države dovoljenje za stalno prebivanje. Dalje, družba Ryanair je menila, da je treba že posest takega dovoljenja obravnavati kot samo po sebi zadostno za dokaz, da ima ta državljan status

družinskega člana državljana Unije. Nazadnje je dodala, da prevoznik nikakor nima pravice opraviti dodatnih preverjanj, kar zadeva družinsko vez med zadevno osebo in državljanom Unije, zato ga ni mogoče kaznovati, ker ni opravil takih dodatnih preverjanj.

19 Najprej, madžarska splošna policijska uprava je trdila, da je treba člen 5 Direktive 2004/38 razlagati v skladu z dobesedno razlago, tako da je treba šteti, da so državljani tretjih držav iz vizumske obveznosti za vstop na ozemlje držav članic izvzeti samo, če imajo dovoljenje za prebivanje družinskega člana državljana Unije, pri katerem že samo poimenovanje kaže na obstoj družinske vezi z državljanom Unije. Iz tega je nato sklepala, da posesti dovoljenja za stalno prebivanje, na katero se člen 10 te direktive ne nanaša, ni mogoče obravnavati, kot da je imetnik takega dovoljenja izvzet iz navedene obveznosti. Nazadnje je menila, da to še toliko bolj velja v primeru, da je dovoljenje za stalno prebivanje izdala država članica, ki – kot v času dejanskega stanja v sporu o glavni stvari Združeno kraljestvo – ni del schengenskega območja. Zato bi bil prevoznik, kot je družba Ryanair, lahko kaznovan v skladu s členom 26 KISS, če ne bi preveril, ali ima imetnik takega dovoljenja za stalno prebivanje vizum.

20 Predložitveno sodišče ob upoštevanju teh trditev pojasnjuje, na prvem mestu, da se mu porajajo dvomi v zvezi s tem, ali je treba člen 5 Direktive 2004/38 razlagati v skladu z dobesedno razlago ali pa je treba njegovo besedilo razumeti ob upoštevanju sobesedila, v katero se umešča. Glede tega zlasti navaja, da je s to direktivo pravica do stalnega prebivanja zasnovana kot „okrepljena“ pravica, podeljena državljanom tretjih držav, ki so družinski člani državljana Unije in so že imeli pravico do prebivanja na ozemlju države članice nepretrgano pet let.

21 Na drugem mestu, to sodišče zanima, kolikšen je obseg izvzetja iz vizumske obveznosti, določenega v členu 5 Direktive 2004/38, pri čemer se sprašuje, ali je treba tako izvzetje razlagati tako, da so do njega upravičeni državljani tretjih držav, ki so družinski člani državljana Unije, ne glede na to, katera država jim je izdala dovoljenje za prebivanje, ali pa ga je treba razlagati, kot da je pridržano za osebe, ki imajo dovoljenje, izdano v državi članici, ki je del schengenskega območja. Glede tega poudarja, da je bilo Združeno kraljestvo v času dejanskega stanja spora, ki mu je bil predložen, država članica Unije, ki ni bila del schengenskega območja.

22 Na tretjem mestu, predložitveno sodišče navaja, da bi želelo v primeru, da bi se člen 5 Direktive 2004/38 razlagal tako, da se izvzetje iz vizumske obveznosti, določeno z njim, razširi na državljane tretjih držav, ki so imetniki dovoljenja za stalno prebivanje, izdanega v državi članici, ki ni del schengenskega območja, vedeti, ali posest takega dovoljenja zadostuje kot dokaz, da ima njegov imetnik pravico do vstopa brez vizuma na ozemlje druge države članice, ali pa mora zadevna oseba predložiti še dodatne listine, ki dokazujejo njeno družinsko vez z državljanom Unije.

23 Na četrtem mestu in nazadnje, predložitveno sodišče dvomi še o obsegu obveznosti, ki jo imajo prevozniki v okviru preverjanja potnih listin državljanov tretjih držav, ki so družinski člani državljana Unije in v skladu s členom 26 KISS po zračni ali morski poti potujejo iz ene države članice v drugo. Glede tega se sprašuje, prvič, ali „potne listine“, katerih preverjanje posesti jim je naloženo s tem členom, pomenijo zgolj listine, s katerimi se dokaže pravica teh oseb do vstopa na ozemlje te druge države članice, ali pa zajemajo tudi listine, ki dokazujejo obstoj družinske vezi z državljanom Unije. Drugič, predložitveno sodišče se sprašuje o posledicah, ki jih je treba navezati na neizpolnitev te obveznosti preverjanja.

24 V teh okoliščinah je Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (upravno in delovno sodišče v Budimpešti) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali je treba člen 5(2) Direktive 2004/38 razlagati tako, da za namene navedene direktive tako posest veljavnega dovoljenja za prebivanje iz člena 10 te direktive kot tudi posest dovoljenja za stalno prebivanje, ki je omenjeno v členu 20, izvzemata družinskega člana iz zahteve po vizumu ob vstopu na ozemlje države članice?

2. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen, ali je treba člen 5(2) Direktive 2004/38 razlagati enako, če je oseba, ki je družinski član državljana Unije in ki ni državljan druge države članice, pridobila pravico do stalnega prebivanja v Združenem kraljestvu in je ta država izdala dovoljenje za stalno prebivanje? Povedano drugače, ali dovoljenje za stalno prebivanje iz člena 20 te direktive, ki ga izda Združeno kraljestvo, izvzame osebo, ki ga ima, iz zahteve po vizumu ne glede na to, da v navedeni državi ne velja niti [Uredba št. 539/2001], omenjena v členu 5(2) Direktive 2004/38, niti [Uredba (EU) 2016/399 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2016 o Zakoniku Unije o pravilih, ki urejajo gibanje oseb prek meja (Zakonik o schengenskih mejah) (UL 2016, L 77, str. 1)]?

3. Če je odgovor na prvo in drugo vprašanje pritrdilen, ali je treba že to, da ima oseba dovoljenje za prebivanje, izdano v skladu s členom 20 Direktive 2004/38, šteti za zadosten dokaz, da je imetnik dovoljenja družinski član državljana Unije in da lahko, ne da bi bilo treba to kakor koli dodatno dokazovati ali potrjevati, kot družinski član vstopi na ozemlje druge države članice in je izvzet iz vizumske obveznosti na podlagi člena 5(2) navedene direktive?

4. Če bi Sodišče na tretje vprašanje odgovorilo nikalno, ali je treba člen 26(1)(b) KISS razlagati tako, da mora letalski prevoznik poleg potnih listin preveriti tudi, ali je potnik, ki namerava potovati z dovoljenjem za stalno prebivanje iz člena 20 Direktive 2004/38, dejansko in v resnici družinski član državljana Unije ob vstopu?

5. Če bi [bil odgovor na četrto vprašanje pritrdilen]:
   [a]) Ali mora letalski prevoznik, če ne more ugotoviti, ali je potnik, ki namerava potovati z dovoljenjem za stalno prebivanje iz člena 20 Direktive 2004/38, ob vstopu dejansko družinski član državljana Unije, zavrniti vkrcanje na letalo in tej osebi zavrniti prevoz v drugo državo članico?
   [b]) Ali se lahko, če letalski prevoznik ne preveri te okoliščine in ne zavrne prevoza potniku, ki ne more dokazati svojega statusa družinskega člana – ki pa ima dovoljenje za stalno prebivanje – temu prevozniku iz tega razloga naloži globa na podlagi člena 26(2) KISS?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

25 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 5(2) Direktive 2004/38 razlagati tako, da je oseba, ki ni državljan države članice, je pa družinski član državljana Unije in imetnik dovoljenja za stalno prebivanje iz člena 20 te direktive, izvzeta iz zahteve po vizumu za vstop na ozemlje držav članic.

26 Glede tega člen 5(2) Direktive 2004/38 v prvem stavku določa, da morajo družinski člani državljana Unije, ki niso državljani države članice, pridobiti vstopni vizum v skladu z Uredbo št. 539/2001 ali nacionalno zakonodajo, v drugem stavku pa, da za namene te direktive posest veljavnega dovoljenja za prebivanje iz člena 10 te direktive zadevne družinske člane izvzema iz take zahteve.

27 Besedilo te določbe ne napotuje na dovoljenje za stalno prebivanje iz člena 20 Direktive 2004/38. Z neobstojem takega napotila pa ni mogoče *a contrario* dokazati volje zakonodajalca Unije, da družinske člane državljana Unije, ki imajo dovoljenje za stalno prebivanje, izključi iz upravičenosti do izvzetja iz zahteve po vizumu za vstop na ozemlje držav članic, ki je določeno v členu 5(2) te direktive.

28 V teh okoliščinah je treba v skladu z ustaljeno sodno prakso pri razlagi te določbe prava Unije upoštevati ne le njeno besedilo, ampak tudi sobesedilo in cilje, ki jih uresničuje ureditev, katere del je (sodbi z dne 7. junija 2005, VEMW in drugi, C-17/03, EU:C:2005:362, točka 41, in z dne 26. marca 2019, SM (Otrok, postavljen pod alžirsko ureditev kafala), C-129/18, EU:C:2019:248, točka 51).

29 Na prvem mestu, glede sobesedila, katerega del je člen 5(2) Direktive 2004/38, je treba poudariti, prvič, da sta dovoljenje za prebivanje iz člena 10 te direktive in dovoljenje za stalno prebivanje iz člena 20 navedene direktive dokumenta, ki dokazujeta, da imajo družinski člani državljana Unije, ki niso državljani države članice, pravico do prebivanja in torej vstopa na ozemlje držav članic.

30 Natančneje, dovoljenje iz člena 10 Direktive 2004/38 je, kot je razvidno iz člena 9(1) te direktive, dokument, ki so ga izdale države članice in ki dokazuje, da imajo zadevne osebe pravico do prebivanja za več kot tri mesece, kot je določeno v členu 7(2) navedene direktive.

31 Dovoljenje iz člena 20 Direktive 2004/38 je v skladu z odstavkom 1 tega člena dokument, ki ga izdajo države članice, če imajo zadevne osebe pravico do stalnega prebivanja, kot je določena v členu 16(2) te direktive.

32 Iz uvodne izjave 8 navedene direktive, ob upoštevanju katere je treba razlagati njen člen 5(2), pa je razvidno, da bi morali biti družinski člani državljana Unije, ki so že pridobili „[neko]“ dovoljenje za prebivanje, upravičeni do izvzetja iz zahteve po vizumu za vstop na ozemlje držav članic. Tako se zdi, da na podlagi določb Direktive 2004/38 dejstvo, da so te osebe pridobile kakršno koli dovoljenje za prebivanje, upravičuje, da so izvzete iz zahteve po vizumu.

33 Drugič, pridobitev pravice do stalnega prebivanja je, kot je razvidno iz člena 16(2) Direktive 2004/38, pogojena s tem, da so družinski člani z zadevnim državljanom Unije v državi članici gostiteljici zakonito prebivali nepretrgano pet let, kar nujno pomeni, da so predhodno imeli pravico do prebivanja v tej državi za več kot tri mesece.

34 Enako iz člena 20(2) Direktive 2004/38 izhaja, da se lahko dovoljenje za stalno prebivanje izda le osebam, ki so predhodno pridobile dovoljenje za prebivanje družinskega člana državljana Unije.

35 Iz tega sledi, da so družinski člani državljana Unije, ki jim je bilo izdano dovoljenje za stalno prebivanje, nujno osebe, ki so bile kot imetniki dovoljenja za prebivanje družinskega člana državljana Unije predhodno upravičene do izvzetja iz zahteve po vizumu, določenega v členu 5(2) Direktive 2004/38.

36 Na drugem mestu, glede cilja, ki se mu sledi s to direktivo, je treba ugotoviti, da je ta cilj, kot je Sodišče že poudarilo, zagotoviti postopno vključevanje državljanov Unije in njihovih družinskih članov, ki niso državljani države članice, v družbo države članice, v kateri so se naselili (glej v tem smislu sodbi z dne 21. decembra 2011, Ziolkowski in Szeja, C-424/10 in C-425/10, EU:C:2011:866, točki 38 in 41, in z dne 17. aprila 2018, B in Vomero, C-316/16 in C-424/16, EU:C:2018:256, točki 51 in 54).

37 Tak cilj pa nasprotuje temu, da bi pridobitev pravice do stalnega prebivanja s strani družinskih članov državljana Unije povzročila izgubo izvzetja iz zahteve po vizumu, do katerega so bili upravičeni pred pridobitvijo te pravice do stalnega prebivanja kot imetniki dovoljenja za prebivanje družinskega člana državljana Unije.

38 Glede na vse zgoraj navedeno je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 5(2) Direktive 2004/38 razlagati tako, da je oseba, ki ni državljan države članice, je pa družinski član državljana Unije in imetnik dovoljenja za stalno prebivanje iz člena 20 te direktive, izvzeta iz zahteve po vizumu za vstop na ozemlje držav članic.

Drugo vprašanje

39 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 5(2) Direktive 2004/38 razlagati tako, da je družinski član državljana Unije, ki ima dovoljenje za stalno prebivanje iz člena 20 te direktive, izvzet iz zahteve po vizumu, če je to dovoljenje izdala država članica, ki ni del schengenskega območja.

40 Najprej je treba poudariti, da – kot je generalni pravobranilec navedel v točkah od 38 do 40 sklepnih predlogov – določbe, ki se uporabljajo za schengensko območje, izrecno določajo, da ne posegajo v prosto gibanje državljanov Unije in njihovih družinskih članov, ki jih spremljajo ali se jim pridružijo, kot je med drugim zagotovljeno z Direktivo 2004/38.

41 Glede tega je treba ugotoviti, da se ta direktiva na splošno brez razlikovanja uporablja za vse države članice, ne glede na to, ali so del schengenskega območja ali ne.

42 Člen 5(2) navedene direktive ne vsebuje nobenega posebnega sklicevanja na schengensko območje, bodisi to, da bi bilo izvzetje iz zahteve po vizumu, ki ga ta člen določa, pogojeno s tem, da je dovoljenje za prebivanje izdala država članica, ki je del tega območja, bodisi, obratno, da se iz upravičenosti do takega izvzetja izključijo osebe, ki imajo dovoljenje za prebivanje, ki ga je izdala država članica, ki ni del navedenega območja.

43 Iz tega izhaja, da upravičenost do izvzetja iz zahteve po vizumu, določenega v členu 5(2) Direktive 2004/38, ni omejena le na družinske člane državljana Unije, ki imajo dovoljenje za prebivanje ali dovoljenje za stalno prebivanje, ki ga je izdala država članica, ki je del schengenskega območja.

44 Ta razlaga je podprta s sobesedilom, v katero je umeščen člen 5(2) Direktive 2004/38.

45 „Splošna določba“ iz člena 3(1) te direktive namreč določa, da so upravičenci na podlagi te direktive vsi državljani Unije, ki se preselijo v državo članico ali v njej prebivajo, z izjemo tiste države, katere državljani so, in njihovi družinski člani, ki jih spremljajo ali se jim pridružijo.

46 Iz tega zlasti izhaja, da je za razlago člena 5(2) Direktive 2004/38 vsak družinski član vsakega državljana Unije upravičen do izvzetja iz zahteve po vizumu, predvidenega v tej določbi. Določitev razlike med takimi družinskimi člani glede na državo članico, ki jim je izdala dovoljenje za stalno prebivanje, pa bi nekatere od njih izključila iz upravičenosti do tega izvzetja in bi bila tako v nasprotju z navedeno določbo v povezavi s členom 3(1) te direktive.

47 Zato je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 5(2) Direktive 2004/38 razlagati tako, da je družinski član državljana Unije, ki ima dovoljenje za stalno prebivanje iz člena 20 te direktive, izvzet iz zahteve po vizumu, če je to dovoljenje izdala država članica, ki ni del schengenskega območja.

Tretje vprašanje

48 Predložitveno sodišče s tretjim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 20 Direktive 2004/38 razlagati tako, da posest dovoljenja za prebivanje iz tega člena pomeni zadosten dokaz, da ima imetnik tega dovoljenja status družinskega člana državljana Unije, tako da ima zadevna oseba, ne da bi bilo potrebno dodatno preverjanje ali utemeljitev, pravico vstopiti na ozemlje države članice, pri čemer je v skladu s členom 5(2) te direktive izvzeta iz zahteve po vizumu.

49 Glede tega iz besedila člena 20(1) Direktive 2004/38 med drugim izhaja, da lahko države članice izdajo dovoljenje za stalno prebivanje le osebam, ki imajo status družinskega člana državljana Unije.

50 Iz tega sledi, da to, da država članica izda dovoljenje za stalno prebivanje, pomeni, da je nujno predhodno preverila, da ima zadevna oseba tak status.

51 Zato navedenega statusa ni treba dodatno preverjati.

52 Poleg tega je Sodišče že razsodilo, da izdaja dovoljenja za prebivanje iz člena 10 Direktive 2004/38 velja za formalno ugotovitev dejanskega in pravnega položaja zadevne osebe ob upoštevanju te direktive (glej v tem smislu sodbe z dne 21. julija 2011, Dias, C-325/09, EU:C:2011:498, točka 48; z dne 18. decembra 2014, McCarthy in drugi, C-202/13, EU:C:2014:2450, točka 49, in z dne 27. junija 2018, Diallo, C-246/17, EU:C:2018:499, točka 48).

53 Po analogiji je treba šteti, da tudi izdaja dovoljenja za stalno prebivanje iz člena 20 navedene direktive velja za formalno ugotovitev položaja zadevne osebe, kot je dokazan s tem dokumentom.

54 Iz tega sledi, da dovoljenje za stalno prebivanje samo po sebi upravičuje status družinskega člana državljana Unije osebe, ki je imetnik tega dovoljenja.

55 Ob upoštevanju zgoraj navedenega je treba na tretje vprašanje odgovoriti, da je treba člen 20 Direktive 2004/38 razlagati tako, da posest dovoljenja za prebivanje iz tega člena pomeni zadosten dokaz, da ima imetnik tega dovoljenja status družinskega člana državljana Unije, tako da ima zadevna oseba, ne da bi bilo potrebno dodatno preverjanje ali utemeljitev, pravico vstopiti na ozemlje države članice, pri čemer je v skladu s členom 5(2) te direktive izvzeta iz zahteve po vizumu.

Četrto in peto vprašanje

56 Ob upoštevanju odgovora na prvo vprašanje na četrto in peto vprašanje ni treba odgovoriti.

Stroški

57 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (tretji senat) razsodilo:

1. **Člen 5(2) Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2004/38/ES z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki spreminja Uredbo (EGS) št. 1612/68 in razveljavlja Direktive 64/221/EGS, 68/360/EGS, 72/194/EGS, 73/148/EGS, 75/34/EGS, 75/35/EGS, 90/364/EGS, 90/365/EGS in 93/96/EEC je treba razlagati tako, da je oseba, ki ni državljan države članice, je pa družinski član državljana Unije in imetnik dovoljenja za stalno prebivanje iz člena 20 te direktive, izvzeta iz zahteve po vizumu za vstop na ozemlje držav članic.**

2. **Člen 5(2) Direktive 2004/38 je treba razlagati tako, da je družinski član državljana Unije, ki ima dovoljenje za stalno prebivanje iz člena 20 te direktive, izvzet iz zahteve po vizumu, če je to dovoljenje izdala država članica, ki ni del schengenskega območja.**

3. **Člen 20 Direktive 2004/38 je treba razlagati tako, da posest dovoljenja za prebivanje iz tega člena pomeni zadosten dokaz, da ima imetnik tega dovoljenja status družinskega člana državljana Unije, tako da ima zadevna oseba, ne da bi bilo potrebno dodatno preverjanje ali utemeljitev, pravico vstopiti na ozemlje države članice, pri čemer je v skladu s členom 5(2) te direktive izvzeta iz zahteve po vizumu.**

Podpisi